

Verksamhet

Gödselhantering, Haga Kungsgård
Näås och Haga
Saltvik

Beslut om avslut

Ärendet gällande felaktig gödselhantering avslutas utan vidare åtgärder.

Motivering

Vid inspektioner av en åker i Näås och en i Haga kunde Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, ÅMHM, konstatera att gödseln som spreds på obevuxna åkrar den 30-31 oktober 2023 inte hann myllas ned eller att åkrarna plöjdes inom ett dygn.

Den lägsta och oplöjda delen av åkern i Näås, mot utfalldiket i öster, översvämmades dessutom den 01.11.2023 och vattnet i utfalldiket nedströms luktade tydligt från avrunnen gödsel. Utfalldiket leds söderut till Fladan och Saltviksfjärden.

Enligt 6 § i Ålands landskapsregerings beslut (2016:41) om begränsning av utsläpp i vatten från jordbruket, nitratbeslutet, ska spridning av gödselmedel på åkrar göras så att det inte sker någon avrinning i vatten och på ett sådant sätt att packningsskador minimeras. Gödselmedel får inte spridas på tjälad, snötäckt eller vattenmättad mark. Vid spridning av stallgödsel och organiska gödselmedel på hösten efter 15 september på obevuxen mark ska gödseln alltid omedelbart, senast inom ett dygn, myllas ned eller så ska åkern plöjas.

Enligt 6 § nitratbeslutet är maximimängden av stallgödsel som får spridas på hösten efter 15 september, för flytgödsel av nötkreatur, 20 ton/ha och för fastgödsel av nötkreatur 30 ton/ha.

Haga Kungsgård Lantbruk Ab:s miljötillstånd ÅMH-Pn 20/14 innehåller allmänna villkor om ansvar och kunskap om verksamhetens miljöpåverkan, samt om spridning av gödsel med stöd av landskapslag (2008:124) om miljöskydd och vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland, vattenlagen.

ÅMHM bedömer att jordbrukaren inte till fullo följt villkorsskrivningen om ansvar, kunskap och gödselspridning i miljötillståndet, bestämmelserna om gödselspridning i nitratbeslutet eller de skäligen skyddsåtgärder som beskrivs i 4 kap. 7 § vattenlagen. En verksamhetsutövare ska iaktta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar samt iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa risk för försämring av vattenkvalitet.

ÅMHHM bedömer att jordbrukaren inte iakttog skäligen försiktighetsmått, då denne utförde spridning av gödsel på åkrar den 30-31.10.2023, trots att väderprognoserna lovade mycket nederbörd i månadsskiftet oktober-november. I villkor 6 i miljötillståndet står att spridning av stallgödsel på hösten ska undvikas samt att hänsyn ska tas till rådande väderleksförhållanden.

ÅMHHM bedömer att gödslingen orsakade avrinning till vatten från den oplöjda och översvämmade delen av åkern i Nääs. Avrinningen av gödsel och det höga vattenflödet i diket 01.11.2023 orsakade utsläpp av näringsämnen till Saltviksfjärden, med risk för ökad övergödning som följd.

ÅMHHM kunde inte vid inspektionerna se att gödslingen på åkern i Haga orsakat avrinning till vatten, men bedömer att risk för avrinning finns då flytgödsel ligger utspritt på åkern i samband med stor nederbörd.

ÅMHHM har bedömt att de inlämnade uppgifterna i skifteskortet för åkern i Nääs inte visar på överskridning enligt nitratbeslutet. ÅMHHM kan däremot inte kontrollera eller bekräfta att uppgifterna i skifteskortet är korrekt ifyllda. Arbetet med tillsyn gällande mängd kvävegödselmedel och skifteskort kommer att diskuteras och utarbetas med andra myndigheter inför kommande odlingssäsong.

ÅMHHM har som praxis att polisanmäla större utsläpp som förorsakar förorening av vatten samt meddela överträdelser av bestämmelser i nitratbeslutet till jordbruksbyrån vid Ålands landskapsregering.

ÅMHHM avslutar ärendet.

Bakgrund

30.10 och 31.10.2023 samt 01.11.2023 inkom flera anonyma samtal gällande felaktig gödselspridning i Haga och Nääs, Saltvik. Fanns oro över att mängden gödsel som spreds var överdimensionerad.

01.11.2023 inkom ett samtal om att utfalldiket längs den oplöjda åkern i Nääs, svämmat över.

30.10.2023 och 31.10.2023 samt 01.11.2023 utfördes inspektioner i Nääs och Haga. Inspektionsprotokoll skickades på hörande den 08.11.2023.

14.11.2023 ringde jordbrukaren för att bemöta de frågor som efterfrågades i inspektionsprotokollet. Samtalet sammanfattades i en notering.

15.11.2023 inspekterades åkrar i Nääs och Haga. Notering upprättades om att alla åkrar blivit plöjda och att vattnet sjunkit undan.

14.12.2023 kompletterades ärendet med skifteskort för åkern i Nääs och gödselanalyser. ÅMHHM:s sammanställning och bedömning av skifteskortet skickades på hörande 03.01.2024.

Avgift

Totalt 400 €. Myndighetens handläggningstid för ärendet uppgår till 5 timmar.

För handläggning av ärendet uppbärs en avgift om 80 euro per arbetad timme enligt avgiftstabell 6 i Ålands landskapsregerings beslut om taxa för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 2023. Taxan finns på amhm.ax/avgifter.

Besvär

Besvärсанvisning bifogas.

Beslutet justeras omedelbart.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Helena Boman
Sektionschef
Beslutande

Ann-Sofi Wikingson
Miljöskyddsinspektör
Föredragande

Bilaga

1. Besvärсанvisning
2. Faktura (ej vid e-faktura)